

โครงการปรับปรุงสภาพลำน้ำและระบบระบายน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออก

กองพลพัฒนาที่ ๑

จากสภาพดั้งเดิมของกรุงเทพฯ มีลักษณะลุ่มต่ำ การระบายน้ำท่วมออกจากพื้นที่เป็นไปอย่างล่าช้า คูคลองมีความลาดเทน้อยดินเงินวัชพืชกีดขวางทางน้ำเป็นสาเหตุปัจจัยหนึ่งของน้ำท่วมซึ่งในกรุงเทพฯ และเขตปริมณฑลมายาวนาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวพระราชดำริให้มีระบบการบริหารจัดการด้านน้ำท่วม ในวิธีการที่ตรัสว่า “แก้มลิง” พระราชทานพระราชอรรถาธิบายว่า

“...ลิงโดยทั่วไปถ้าเราส่งกล้วยให้ ลิงจะรีบปอกแล้วเอาเข้าปากเคี้ยวแล้วเอาไปเก็บไว้ที่แก้ม ลิงจะเอากลับเข้าไปไว้ที่กระพุ้งแก้มได้เกือบทั้งหัว โดยเอาไปไว้ที่แก้มก่อนแล้วจึงนำมาเคี้ยวบริโภคและกลืนกินเข้าไปภายหลัง...”

เปรียบเทียบเมื่อเกิดน้ำท่วมก็ขุดคลองต่างๆ เพื่อชักน้ำให้มารวมกันแล้วนำมาเก็บไว้เป็นบ่อพักน้ำอันเปรียบได้กับแก้มลิง แล้วจึงระบายน้ำลงทะเลเมื่อปริมาณน้ำทะเลลดลง

โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำการรับน้ำในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่ จว.สระบุรี อยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และกรุงเทพฯ มาตามคลองสายต่างๆ โดยใช้คลองชายทะเลทำหน้าที่เป็นบ่อรับน้ำ และพิจารณาหนองบึงพื้นที่ว่างเป็นบ่อน้ำเพิ่มเติมโดยใช้คลองธรรมชาติในแนวเหนือ - ใต้ เช่น **คลองพระองค์ไชยานุชิต** คลองด่าน คลองตำหรุ คลองชายทะเล เป็นแหล่งระบายน้ำเข้าและออกจากบ่อพักน้ำ

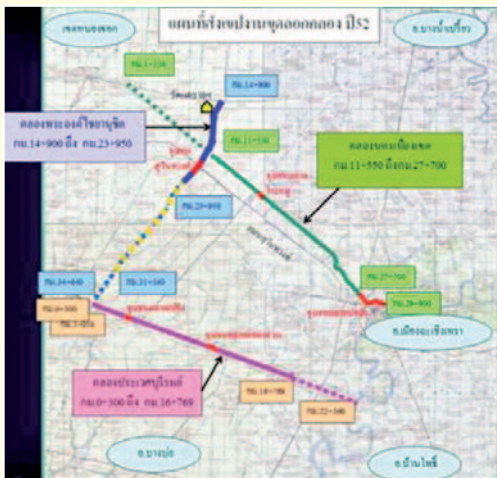
งานขุดลอกคลองเพื่อป้องกันน้ำท่วม (ปี ๕๒)

โครงการปรับปรุงสภาพลำน้ำและระบบระบายน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออก

ความสำคัญและที่มาของโครงการ จากปัญหาน้ำท่วมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแนวทางพระราชดำริทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำท่วม

โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ที่รับน้ำตั้งแต่ จว.สระบุรี อยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และกรุงเทพฯ ลงมาตามคลองสายต่างๆ โดยใช้คลองชายทะเลที่ตั้งอยู่ริมทะเลเป็นบ่อพักน้ำ ใช้คลองธรรมชาติในแนวเหนือ - ใต้ เช่น **คลองพระองค์ไชยานุชิต** คลองด่าน ฯลฯ ระบายน้ำเข้าออกจากบ่อพักน้ำ

กรมชลประทานได้มีโครงการปรับปรุงสภาพลำน้ำและระบบระบายน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออก เพื่อปรับปรุงสภาพลำคลองตามแนวพระราชดำริ และขอความร่วมมือจากกองทัพบกขอรับการสนับสนุนจากกองทัพภาคที่ ๑ ให้กองพลพัฒนาที่ ๑ เป็นหน่วยดำเนินการ มีแผนงาน ๓ ปี

โดยในปีแรกคือปีงบประมาณ ๕๑ ได้ดำเนินการปรับปรุงสภาพคลองและขุดลอกคลองไปแล้ว ดังนี้

- คลองพระองค์ไชยานุชิต ขุดลอกจาก กม.๒๓+๙๕๐ ถึง กม.๓๑+๕๔๐
 - คลองนครเนื่องเขต ขุดลอกจาก กม.๑+๕๕๐ ถึง กม.๑๑+๕๕๐
 - คลองประเวศบุรีรมย์ ขุดลอกจาก กม.๑๖+๗๖๙ ถึง กม.๒๒+๓๖๐
- และในปีงบประมาณ ๕๒ มีแผนงานการขุดลอกและปรับปรุงสภาพคลองต่อ ดังนี้

๑. คลองพระองค์ไชยานุชิต ขุดลอกจาก กม.๑๔+๙๐๐ ถึง กม.๒๓+๙๕๐
๒. คลองนครเนื่องเขต ขุดลอกจาก กม.๑๑+๕๕๐ ถึง กม.๒๗+๗๐๐
๓. คลองประเวศบุรีรมย์ ขุดลอกจาก กม.๐+๓๐๐ ถึง กม.๑๖+๗๖๙

กองพลพัฒนาที่ ๑ หน่วยรับผิดชอบ ได้จัดกำลังพลและเครื่องมือจากกรมทหารช่างที่ ๑ รักษาพระองค์เข้าปฏิบัติงาน เพื่อให้การแก้ปัญหาน้ำท่วมตามโครงการแก้มลิงบรรลุตตามวัตถุประสงค์ เป็นภารกิจในการช่วยพัฒนาประเทศและสนองงานที่ได้พระราชทานแนวทางแก้ปัญหาน้ำท่วม อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ก็จะได้ประโยชน์จากลำคลองที่สะอาดสวยงาม คุณภาพน้ำที่ดี เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งทำกิน และป้องกันน้ำท่วมตามแนวคลอง มีวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงสภาพลำคลอง ดังนี้

๑. เพิ่มปริมาณการรับน้ำให้มากขึ้นอีก ๒,๐๕๖,๐๐๐ ลบ.ม.เป็นแก้มลิงป้องกันน้ำท่วม
๒. ปรับปรุงมิติคลอง ตลิ่งและความลาดท้องคลอง เพิ่มความสามารถในการระบายน้ำเป็น ๑๑๐ ลบ.ม.ต่อวินาที เพื่อระบายน้ำไปสู่คลองชายทะเล และแม่น้ำบางปะกงในช่วงน้ำมาก
๓. การขุดลอกทำให้คลองสะอาด ช่วยกำจัดวัชพืชและคลองสะอาดสวยงาม
๔. ปริมาณการกักเก็บน้ำท้องคลองมากขึ้น ช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูน้ำน้อยและช่วยหนุนน้ำเค็มได้ด้วย

สรุปลักษณะงาน

ขุดลอกคลอง เพื่อเพิ่มปริมาณการรับน้ำที่ระบายจากภาคกลางตอนบน (น้ำเหนือ) และน้ำฝนในพื้นที่
 ขุดลอกคลอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำลงสู่คลองชายทะเล (แก้มลิง) สนับสนุนการแก้ปัญหาน้ำท่วม โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออกแม่น้ำเจ้าพระยา ลักษณะงานปรับปรุงสภาพลำคลองตามโครงการ

- ขุดขยายความกว้างคลอง ปรับสภาพตลิ่ง กำจัดวัชพืช
- เพิ่มความลึก - ปรับความลาดชันท้องคลอง
- ลอกคอสะพาน เรียงหินป้องกันการกัดเซาะ

นอกจากนี้หน่วยงานยังได้ช่วยเหลือประชาชน และทำสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์อีกด้วย

การขุดลอกคลอง

คลองพระองค์ไชยานุชิต

คลองนครเนื่องเขต

คลองประเวศบุรีรัมย์

พล.ต.ธวัชชัย นุ่มน่ม ผบ.พล.พัฒนา ๑ ตรวจสอบโครงการ

การประชุมสัมมนาชี้แจงโครงการ

ช่วยเหลือประชาชนซ่อมสนามเด็กเล่น